

GT 1979-10-27

Du har betalat 20 miljoner för den **HEMLIGA ÖN**, men Du får inte sätta din fot här.

Den gamla karantänsanstalten är vad man ser när man kommer förbi Käsö. Den andra halvan av ön upptas av militära hemligheter. Den delen har man inte tillträde till. Vill man besöka Käsö krävs speciellt tillstånd.

GÖTEBORG (GT) — Tjugo miljoner kronor av skattepengarna har lagts ner på restaureringen av karantänsanläggningen på Käsö i Göteborgs södra skärgård.

Hittills har arbetet tagit tretton år. - Helt klart blir det först om tre år.

Men skattebetalarna kommer aldrig att få se vad **de** betalat skatt till.

Ön är fridlyst och ska uteslutande användas till militärt bruk av KA 4. Anstalten har förvandlats till toppmoderna logement.

Redan 1966 började man restaurera byggnaderna. AMS, arbetsmarknadsstyrelsen, stod för det ekonomiska tillsammans med Göteborgs kustartilleriförsvär.

Här sitter dom som haft hand om restaureringen av karantänsanläggningen. På främre raden från vänster O-befälhavaren Nils Schergvist, AMS-direktören Sven Alexandersson och Rolf Brix, stabschef på KA 4. Bakom dom Gustaf Lundberg, chef för kasernbatteriet och platschefen Sven Sternäng.

– För vår del innebär det en massa dagsverken, närmare bestämt 54. 000, berättar Sven Alexandersson produktionsledare på AMS. Arbetet på Käsö sysselsätter ett tjugotal man.

– Vi är väldigt nöjda med etta. **Det blir en låg** dagsverkekostnad för AMS del, 265 kronor per dag och person. De som arbetar härute är också nöjda. Det är till största delen äldre, svårplacerad arbetskraft.

Sven. Sternäng är platschef på Käsö. Han är nöjd med arbetet.

- Gubbarna gör ett jättefint jobb. Det mesta är rent hantverk. De är noggranna och arbetar för att få byggnaderna att bli så lika originalen som det är möjligt.
- När vi började var husen fallfärdiga. Det kan man inte tro i dag.

— Bastu och kök

Husens yttersidor har återställts i ursprungligt skick. Det är bara inomhus man ser skillnaden. Toppmoderna militärlogement med badrum, bastu, kök och lektionsrum. En värmecentral har installerats på ön och man har dragit in vatten och avlopp. Resultatet har blivit en mycket funktionsduglig förläggning för kustartilleriet, KA4.

— Vi kommer att vara härute mellan första april och femtonde oktober varje år, berättar Rolf Brix, stabschef på KA 4. Under den tiden har vi bland annat ungdomsläger på sommaren.

— Det är väldigt förmånligt för oss att kunna ha verksamhet härute. Viktigt också att vi har bra bevakning över inloppet till Göteborgs hamn som är den största hamnen i Sverige. — Grundutbildning och repetitionsutbildning är också något vi har här.

Ovanlig flora

Mest berömd är kanske Kängö för sin ovanliga och exotiska flora. På ön finns en park med ett lusthus som ännu inte är restaurerad.

- Det var en av läkarna här som var mycket intresserad av växter, berättar Nils Scherqvist, fortifikationsbefälhavare. Läkaren bad att sjömännen skulle ta med sig växter från exotiska platser. Det var så trädgården uppstod.
- Det är på grund av växtligheten som ön är fridlyst. Vi är satta att förvalta den. Och det gör vi efter allra bästa förmåga.
- Av de tjugo miljonerna som lagts ner här har militären bistått med fem. Resten kommer från **AMS**. Det som kostat mest är utan tvekan värmecentralen och vatten- och avloppssystemet. Men nu är allt i det närmaste klart.

Tre år till

- Förutom själva restaureringen av husen har vi också underhållit vägar, pirar och skogen, säger Sven Sternäng.
- Nu är vi inne i slutskedet. Räkna med att det tar omkring tre år till, sedan är allt klart.
- Då kan vi lämna ön med gott samvete. De som jobbar härute har gjort **ett** enastående arbete, hantverk alltsammans, säger Sven Sternäng.

.... Och ansikte tvättas i ättika

GÖTEBORG (GT) , År 1770 beslöt man att anlägga fem karantänsanstalter i Sverige. En av dem var Käsö, eller Wargö håla som det kallades då.

Käsö ägdes från början av brännöborna. De arrenderade ut den till en handlande Gawin som hade sitt sillsalteri därute.

Först år 1816 fick ön betydelse som karantänsanstalt. Då byggde en styrka ur Bohusläns regemente husen. Förebilden var karan kansanstalten i Marseille.

Så småningom anlände de som skulle jobba därute. En befälhavare, en karantänsläkare och många fler. Så många vistades där att man tvingades öppna *en* krog.

1805 kom det första fartyget Det var galeasen Dorothea från Malaga som ålagts karantän. Under de första tre åren låg 204 fartyg i karantän på Käsö.

Som mest hade man 442 fartyg på ett år. Det var 1832. I slutet av 1800-talet besökte mycket få fartyg ön.

Kontrollen av de sjuka var mycket noggrann. När man skulle flytta någon från fartyget till sjukhuset stadgades följande:

"skola håren tätt vid huvudet avklippas samt huvud och ansikte tvättas i ättika eller uti havsvatten, innan han liggande i sin korg nedsläppes uti båten, som sedan lägges till uti öppningen inunder sjukhuset, varefter han med hissmaskin ur båten upphissas uti badrummet och där utan att med händerna vidröras nedsänkes med koj och kläder uti badkaret. Under badningen, lossas med krokar och skärande verktyg kläderna från kroppen, så att den sjuke efter tio å femton minuter kan därutur allt med den tillbörliga försiktighet, som föreskriven o6h anbefalld blivit, upptagas, torkas och gnidas med ättika ..."

Överlevde man denna behandling fick man sedan vård på sjukhuset.

Text:

ELLEN BRINDE

Foto: PER WISSING